

Esther Mañeru Igoa
Etxarri Aranatz, Nafarroa (1929)

Aurkibidea

Biografia

Amari laguntzen eta etxeko andre ibili da beti. 19 urtetan ezkondu eta gazte alargundu zen. Gaztetan Vicente Bacaicoaren etxean zerbitzari aritu zen.

Zintak

ETX-022

- **Proiektua:** Etxarri-Aranazko ahozko ondarea
- **Elkarrizketatzailea(k):** Labrit Multimedia
- **Data:** 2011-09-01
- **Iraupena:** 80 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Labrit Multimedia

Pasarteak

1. Estherren aurkezpena

- **Erref:** ETX-022/002
- **Iraupena:** 0:01:35. **Hasi:** 00:00:03. **Bukatu:** 00:01:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Esther 1929an jaio zen. Bere izen osoa Maria Esther Ignacia Evarista da. Bere izenaren istorioa kontatzen du.

2. Aitaren eta amaren lanak

- **Erref:** ETX-022/003
- **Iraupena:** 0:01:55. **Hasi:** 00:01:38. **Bukatu:** 00:03:33
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Bere aita 50 urterekin hil zen pneumoniak jota. Ama ezkondu zenean, aitona beraiekin bizi zen. Aitak ez zuen sororako balio, osasunez gaizki zegoelako, horregatik guarda lanetan sartu zen. 25 urte egon zen guarda bezala lanean. Ama soroan aritzen zen aitonarekin lanean.

3. Eskola

- **Erref:** ETX-022/004
- **Iraupena:** 0:00:27. **Hasi:** 00:03:33. **Bukatu:** 00:04:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

Esther eskolara joaten zen, eta han ariketak egiten zituzten.

4. Apaiza eta dotrina

- **Erref:** ETX-022/005
- **Iraupena:** 0:00:49. **Hasi:** 00:04:00. **Bukatu:** 00:04:49
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Dotrina
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak

Laburpena:

Bartzelonako apaiz bat etorri zen (Don Jose). Apaiz horrek musika erakutsi zien. Dotrinan mutilak eta neskak elkartzen ziren eta oso ongi pasatzen zuten.

5. Eskolako lanak

- **Erref:** ETX-022/006
- **Iraupena:** 0:00:30. **Hasi:** 00:04:49. **Bukatu:** 00:05:19
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikasgaiak eta ikasmateriala

Laburpena:

Eskolan neskak eta mutilak bereizita egoten ziren. Matematikak eta irakurtzen erakutsi zieten, geografia aldiz ez.

6. Etxeko lanak I

- **Erref:** ETX-022/007
- **Iraupena:** 0:00:40. **Hasi:** 00:05:19. **Bukatu:** 00:05:59
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak

Laburpena:

10 urterekin hasi zen etxeko lanak egiten, ama sorora joaten zelako. Oso ongi moldatzen zen amarekin.

7. Etxean bizi zen familia

- **Erref:** ETX-022/008
- **Iraupena:** 0:00:30. **Hasi:** 00:05:59. **Bukatu:** 00:06:29
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Etxean aitona, aita, ama eta bere bi anaiak (Karlos eta Bixente) bizi ziren. Bera zen zaharrena, eta Bixenterekin 16 urteko diferentzia zuen.

8. Gazte garaiak

- **Erref:** ETX-022/009
- **Iraupena:** 0:00:35. **Hasi:** 00:06:29. **Bukatu:** 00:07:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna

Laburpena:

Gaztetan neskak mandatueta ibiltzen ziren, eta mutilak txapetan. Garai hartan, ezberdina zen nobioen kontua.

9. Bazkaria

- **Erref:** ETX-022/010
- **Iraupena:** 0:00:20. **Hasi:** 00:07:04. **Bukatu:** 00:07:24
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:

Bazkaltzeko potajea jaten zuten eta urdaia. Txokolatea ere jaten zuten.

10. Gaztetako istorioak

- **Erref:** ETX-022/011
- **Iraupena:** 0:01:00. **Hasi:** 00:07:24. **Bukatu:** 00:08:24
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:

Mataderoan elkartzen ziren neskak eta mutilak. Behin mutil bati esan zion dirua ematen bazion kuleroak erakutsiko zizkiola. Dirua txokolatea eta opil batzuk erosteko nahi zuen.

11. Neskak eta mutilak

- **Erref:** ETX-022/012
- **Iraupena:** 0:00:39. **Hasi:** 00:08:24. **Bukatu:** 00:09:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:

Lehengo sorora joaten zenean bazkaria eramatera senargaia ikusten bazuen lotsatu egiten zen. Lehen denak batera ibiltzen ziren, eta oso polita zen. Gizonak tabernan kantari aritzen ziren.

12. Emakumeak eta taberna

- **Erref:** ETX-022/013
- **Iraupena:** 0:00:18. **Hasi:** 00:09:03. **Bukatu:** 00:09:21
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna

Laburpena:

Neskak ez ziren tabernetara joatean, etxeetan elkartzen ziren.

13. Gramolarekin dantzan

- **Erref:** ETX-022/014
- **Iraupena:** 0:00:16. **Hasi:** 00:09:21. **Bukatu:** 00:09:37
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:

Gazteak zirenean arratsaldeetan gramola jartzen zuten.

14. Mutilekin dantzan

- **Erref:** ETX-022/015
- **Iraupena:** 0:01:13. **Hasi:** 00:09:37. **Bukatu:** 00:10:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:

Zaharragoak zirenean, mutilekin ibiltzen ziren. Dantzatzen ibiltzen ziren. Zerbitzatzeraz joaten ziren neskak oso politak ziren, eta beraiek baztertzen zituzten.

15. Soroko lanak I

- **Erref:** ETX-022/016
- **Iraupena:** 0:00:50. **Hasi:** 00:10:50. **Bukatu:** 00:11:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baratztea eta soroa
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Soroan lan asko egin du Estherrek. Goizeko 06:00etarako esnatzen ziren. Behiak zituzten, baina esne gutxi zuten, kafea gosaltzen zuten. Eguerdian bazkaltzen zuten, eta iturritik jaiotzen zen ura edaten zuten.

16. Ura

- **Erref:** ETX-022/017
- **Iraupena:** 0:00:11. **Hasi:** 00:11:40. **Bukatu:** 00:11:51
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura

Laburpena:

Etxean ura bazuten, baina komunik ez.

17. Argia

- **Erref:** ETX-022/018
- **Iraupena:** 0:00:18. **Hasi:** 00:11:51. **Bukatu:** 00:12:09
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura

Laburpena:

Etxean argi gutxi zuten. Goian eta behean argi bera zuten zulo batekin.

18. Artoa zuritzea

- **Erref:** ETX-022/019
- **Iraupena:** 0:00:07. **Hasi:** 00:12:09. **Bukatu:** 00:12:16
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Artoa
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak

Laburpena:

Gauean sorotik etortzen zirenean artoa zuritzen ibiltzen ziren.

19. Patatak jaten

- **Erref:** ETX-022/020
- **Iraupena:** 0:00:46. **Hasi:** 00:12:16. **Bukatu:** 00:13:02
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:

Patatak jaten zituzten. Su baxuan erretzen zituzten.

20. Dantza eta bezperak

- **Erref:** ETX-022/021
- **Iraupena:** 0:00:24. **Hasi:** 00:13:02. **Bukatu:** 00:13:26
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Kongregazioak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak

Laburpena:

<p>Dantzatzea asko gustatzen zitzairen. Bezperak sakratuak ziren.
Hijas de Mar&iacut;a kongregazioan ere egoten ziren.</p>

21. Bezperako anekdota

- **Erref:** ETX-022/022
- **Iraupena:** 0:02:04. **Hasi:** 00:13:26. **Bukatu:** 00:15:30

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak

Laburpena:

Beraiek nahiko parrandazaleak ziren. Behin, bezperetara joan gabe festara joan ziren, eta bueltakoan sekulako errieta egin zieten.

22. Mutilak soldadu joan baino lehen egin zuten parranda

- **Erref:** ETX-022/023
- **Iraupena:** 0:01:42. **Hasi:** 00:15:30. **Bukatu:** 00:17:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra

Laburpena:

Mutilak soldadu joan behar zirenean garizuma zen, eta ezin zen musikarik jo. Orduan, herritik kanpo joan ziren akordeoiarekin dantzatzera. Ondoren, apaizari kontatu zioten, apaizak zigortu eta bi orduz egon ziren belauniko.

23. Mezarako jantziak

- **Erref:** ETX-022/024
- **Iraupena:** 0:00:16. **Hasi:** 00:17:12. **Bukatu:** 00:17:28
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra

Laburpena:

Mezara mantelinarekin joan behar ziren, eta behar bezala jantzita.

24. Etxeko lanak II

- **Erref:** ETX-022/026
- **Iraupena:** 0:02:04. **Hasi:** 00:18:28. **Bukatu:** 00:20:32
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak

Laburpena:

Esther etxean neska bakarra zen. Berak egiten zituen lan guztiak. Aste guztian soroan lanean ibiltzen zen, eta igandean etxe guztia garbitzen zuen (argizaria eman, sukaldea...). Ganbara ere garbitzen zuen. Etxea zaharra zen, baina txukun edukitzen zuten.

25. Emakume errepublikano bat

- **Erref:** ETX-022/027
- **Iraupena:** 0:00:47. **Hasi:** 00:20:32. **Bukatu:** 00:21:19

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak » Errepublikanoak

Laburpena:

Gerra garaian, herriko emakume errepublikar batekin farre asko egiten zuten.

26. Taloak eta ogia

- **Erref:** ETX-022/028
- **Iraupena:** 0:01:10. **Hasi:** 00:21:19. **Bukatu:** 00:22:29
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Garia
- Baserría » Baserriko lanak » Errota

Laburpena:

Taloak egitera errotara joaten ziren 20-30 kilorekin. Han irin oso goxoa egiten zen. Ogiak ere egiten zituzten etxean.

27. Gurasoen ezkontza

- **Erref:** ETX-022/029
- **Iraupena:** 0:02:36. **Hasi:** 00:22:29. **Bukatu:** 00:25:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak

Laburpena:

Bere ama eta bere aita ezkondu behar zirenean pobreak ziren. Ez zuten ezkontzeko dirurik, eta txokolatea eman zieten lagunei. Bere amaren soinekoarekin ezkondu zen. Ezkonbidaian Lizarragara joan ziren.

28. Estherren ezkontza

- **Erref:** ETX-022/030
- **Iraupena:** 0:03:11. **Hasi:** 00:25:05. **Bukatu:** 00:28:16
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak
- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak

Laburpena:

<p>Esther 29 urterekin ezkondu zen. Soinekoa modistak egin zion koadroko tela batekin. Bazkaria Xapateroaren etxean egin zuten, zopa eta gisatua jan zuten. Gero, dantzan egon ziren akordeoi batekin. Ezkontzeko apaiza Bartzelonatik etorri zen, eta ezkonbidaian Bartzelonara joan ziren apaizak gonbidatuta.</p>

29. Ezkondu ondorengo bizitza

- **Erref:** ETX-022/031
- **Iraupena:** 0:00:42. **Hasi:** 00:28:16. **Bukatu:** 00:28:58
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Ezkondu ondoren, gizonaren etxera joan zen bizitzera, eta tristura zeukan beti amarekin bizitzen ohituta zegoelako.

30. Estherren amaren gaixotasuna

- **Erref:** ETX-022/032
- **Iraupena:** 0:01:15. **Hasi:** 00:28:58. **Bukatu:** 00:30:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Osasun-zentroak
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Gaixotasunak

Laburpena:

Estherren ama minbiziaz gaixotu zen, eta San Francisco Javier klinikara eraman zuten operatzera. Gero, ez zuten ordaintzeko dirurik, eta txekor bat saldu zuten ordaindu ahal izateko.

31. Erditzea

- **Erref:** ETX-022/034
- **Iraupena:** 0:01:07. **Hasi:** 00:30:18. **Bukatu:** 00:31:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Jaiotzak

Laburpena:

Estherrek haurrak maternitatean eduki zituen. Garai hartan batzuk etxean edukitzen zituzten, baina normalean maternitatean. Maternitatean batzuetan egun asko egoten ziren, eta gizona bitartean lanean. Semea jaio zenean, ospakizuna egin zuten, baina berak ezin izan zuen joan.

32. Soroko lanak II

- **Erref:** ETX-022/035
- **Iraupena:** 0:02:25. **Hasi:** 00:31:25. **Bukatu:** 00:33:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Esther ezkondu ondoren, sorora joaten zen lanera aitaginarrebarekin. Sorotik itzultzean aitaginarreba buelta bat ematera joaten zen lagunekin. Mutil gazteak ere soroan ibiltzen ziren lanean. Irailean ganadua eramaten zuten mendira, eta neska-mutilak juergan egoten ziren.

33. Etxarriko festak

- **Erref:** ETX-022/036
- **Iraupena:** 0:03:03. **Hasi:** 00:33:50. **Bukatu:** 00:36:53
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:

Festak urrian izaten ziren. Bigarren egunean, babarrunak ateratzera joaten ziren. Bazkal ondoren Lizarragatik, Unanuatik, Arbizutik... etortzen zen jendea, eta "pasakallesa" egiten zuten herrian zehar. Dantzan ibiltzen ziren. Kanpotik etortzen ziren neskak eta mutilak nahiago zituzten. Paso-doblea, balsa, tangoa... dantzatzen zituzten. Beraien kabuz ikasi zuten dantzan.

34. Inauteriak

- **Erref:** ETX-022/037
- **Iraupena:** 0:00:17. **Hasi:** 00:36:53. **Bukatu:** 00:37:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Inauteriak

Laburpena:

Etxarrin inauteriak egiten ziren, baina gerra garaian kendu egin zituzten. Ondoren, berriz hasi ziren.

35. Gerra garaia

- **Erref:** ETX-022/038
- **Iraupena:** 0:00:49. **Hasi:** 00:37:10. **Bukatu:** 00:37:59
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:

Soldaduz betetako kamioiak pasatzen ziren Etxarritik. Herriko etxe batean gosaria prestatzen zuten soldaduentzako.

36. Gerraostea I

- **Erref:** ETX-022/039
- **Iraupena:** 0:00:44. **Hasi:** 00:37:59. **Bukatu:** 00:38:43
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizaren indarra

Laburpena:

Gerra ondoren, ez zieten uzten mutilekin dantzatzeko. Bestela ez zieten absoluzioa ematen konfesatzean.

37. Arropak

- **Erref:** ETX-022/040
- **Iraupena:** 0:00:56. **Hasi:** 00:38:43. **Bukatu:** 00:39:39
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:

Espartinak erabiltzen zituzten. Negurako eta udarako arropa berdina izaten zuten.

38. Euskara

- **Erref:** ETX-022/041
- **Iraupena:** 0:00:19. **Hasi:** 00:39:39. **Bukatu:** 00:39:58
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

Beraiek beti euskaraz egiten zuten lagun artean, nahiz eta herrian erdaraz ere egiten zen.

39. Ikastola

- **Erref:** ETX-022/042
- **Iraupena:** 0:03:05. **Hasi:** 00:39:58. **Bukatu:** 00:43:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak

Laburpena:

Garai hartan sortu ziren lehenengo ikastolak. Orduan erreboluzio handia egon zen, eta pikea zegoen eskolakoekin. Iruñetik etortzen zitzaizkien San Fermin ikastolatik laguntza ematera. Jendeak lan handia egin zuen ikastolaren alde.

40. Nekazari etxe handiak

- **Erref:** ETX-022/043
- **Iraupena:** 0:00:28. **Hasi:** 00:43:03. **Bukatu:** 00:43:31
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Herrian hiru edo lau etxe zeuden nekazari handiak zirenak, eta dirua zutenak. Beraiek inbidia izaten zuten.

41. Oiloen gaixotasuna

- **Erref:** ETX-022/044
- **Iraupena:** 0:01:41. **Hasi:** 00:43:31. **Bukatu:** 00:45:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Garai batean, oiloen gaixotasuna egon zen. Beraiek ez zituzten oiloak izaten. Behin amak esan zien patata tortilla egingo ziela, baina ez zituen arrautzak aurkitu.

42. Kantik

- **Erref:** ETX-022/045
- **Iraupena:** 0:00:38. **Hasi:** 00:45:12. **Bukatu:** 00:45:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantik » Bestelako kantak

Laburpena:

Garai hartan, asko kantatzen zuten. Kanta gehienak erdaraz kantatzen zituzten.

43. Gazte garaiko denbora-pasak

- **Erref:** ETX-022/046
- **Iraupena:** 0:00:44. **Hasi:** 00:45:50. **Bukatu:** 00:46:34
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

Ez ziren asko jolasten, pixka bat kartetan. Gehien bat paseoan ibiltzen ziren, eta gau-ezkilekin etxera joaten ziren. Senargaia zutenean ere paseoan aritzen ziren, eta, gero, etxera.

44. Gabonak

- **Erref:** ETX-022/047
- **Iraupena:** 0:01:00. **Hasi:** 00:46:34. **Bukatu:** 00:47:34
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Erlijioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Gabonak
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:

Gabonetan, pikuak jaten zituzten. Errege egunean, angila kutxa txiki bat uzten zizkieten erregeek. Mezara joaten ziren. Konpota ere egiten zuten.

45. San Adrian

- **Erref:** ETX-022/048
- **Iraupena:** 0:01:17. **Hasi:** 00:47:34. **Bukatu:** 00:48:51
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Mendizaletasuna

Laburpena:

San Adrianera gurdiarekin joaten ziren. Han behiak bazkatu eta hantxe egoten ziren. Kafea ez zen inoiz falta. Aitonek anisatua hartzen zuten gosaltzeko.

46. Aste Santua

- **Erref:** ETX-022/049
- **Iraupena:** 0:03:42. **Hasi:** 00:48:51. **Bukatu:** 00:52:33
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako kontuak
- Erlijioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Aste Santua

Laburpena:

Aste Santua sakratua zen. Eliza beltzez jartzen zen. Mezara joaten ziren egunero. Haurrak karrikarekin ibiltzen ziren. Gaztetan, gaiztakeria asko egiten zituzten.

47. Ogia

- **Erref:** ETX-022/050
- **Iraupena:** 0:01:26. **Hasi:** 00:52:33. **Bukatu:** 00:53:59
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Garia

Laburpena:

Etxean 10 edo 11 ogi egiten zituzten. Kutxa batean gordetzen zuten. Ordainean uzten zuten ere.

48. Lehengo kontuak

- **Erref:** ETX-022/051
- **Iraupena:** 0:01:34. **Hasi:** 00:53:59. **Bukatu:** 00:55:33

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:

Gaur egun bere lagunekin lehengo kontuak kontatzen aritzen dira.

49. Arropa garbitzen

- **Erref:** ETX-022/052
- **Iraupena:** 0:03:30. **Hasi:** 00:55:33. **Bukatu:** 00:59:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lan-prozesuak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea

Laburpena:

Garbitokian garbitzen zuten arropa. Xaboa etxean egiten zuten koipearekin. Ura oso hotza egoten zen. Orduan, ez zegoen lixibarik, eta arropa egosi egiten zuten garbitzeko, eta errautsa botatzen zioten (nola egiten zuten azaltzen du).

50. Sorgin kontuak

- **Erref:** ETX-022/053
- **Iraupena:** 0:00:24. **Hasi:** 00:59:03. **Bukatu:** 00:59:27
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Ohiturak eta sinesmenak

Laburpena:

Sorginen kontuak kontatzen zizkieten. Ama Birjina ikusten zutela ere kontatzen zieten.

51. Komedianteak

- **Erref:** ETX-022/054
- **Iraupena:** 0:01:12. **Hasi:** 00:59:27. **Bukatu:** 01:00:39
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Antzerkia

Laburpena:

Komedianteak etortzen zirenean arratsalde guztia pozez egoten ziren ikusten.

52. "Trilladora" garaia

- **Erref:** ETX-022/055
- **Iraupena:** 0:03:14. **Hasi:** 01:00:39. **Bukatu:** 01:03:53
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Garia
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:

Gerra denboran, dena kontrolatua zegoen. "Trilladoran" egun guztia egoten ziren. Pontxea eramaten zuten edateko (ardoa azukrearekin) eta bazkaria ere bai. Atuna patatekin jaten zuten.

53. Dutxak

- **Erref:** ETX-022/056
- **Iraupena:** 0:00:48. **Hasi:** 01:03:53. **Bukatu:** 01:04:41
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Garbitasun pertsonala

Laburpena:

Lehenago ez zegoen dutxarik etxeetan. Terreinatan garbitzen ziren ganbaran.

54. Gerra hasiera

- **Erref:** ETX-022/057
- **Iraupena:** 0:00:59. **Hasi:** 01:04:41. **Bukatu:** 01:05:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren hasiera

Laburpena:

Gerra asko nabaritu zen Etxarrin. Gizon batek begia galdu zuen gerran.

55. Gerra garaiko bizitza

- **Erref:** ETX-022/058
- **Iraupena:** 0:01:11. **Hasi:** 01:05:40. **Bukatu:** 01:06:51
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:

Gerra garaian, sorora joaten ziren lanera. Ile luzea zuten andreei moztu egiten zieten, eta iraindu egiten zituzten. Garai gogorra izan zen.

56. Zerbitzari lanak

- **Erref:** ETX-022/059
- **Iraupena:** 0:02:55. **Hasi:** 01:06:51. **Bukatu:** 01:09:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:

Feria egunetan, Esther etxe batera joaten zen komedorean zerbitzatzen laguntzera. Bukatzen zutenean, harrikoa egiten zuen, eta lur guztia garbitzen zuen. 10 pezeta kobratzen zituen. Beste emakume batek arropa garbitzen zuen.

57. Kontrabandoan

- **Erref:** ETX-022/060
- **Iraupena:** 0:02:04. **Hasi:** 01:09:46. **Bukatu:** 01:11:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Ricardito herriko mutil zahar bat zen, eta kontrabandoan ibiltzen zen. Jendea Cacerestik etortzen zen babarrun bila. Faja moduko bat izaten zuten, eta bertan gordetzen zituzten babarrunak.

58. Gerraostea II

- **Erref:** ETX-022/061
- **Iraupena:** 0:09:23. **Hasi:** 01:11:50. **Bukatu:** 01:21:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Gerra ondoren, azukre beltza eta olio oso garesti zeuden.

59. Lagunekin egun pasan

- **Erref:** ETX-022/063
- **Iraupena:** -1 day, 23:58:39. **Hasi:** 01:21:21. **Bukatu:** 01:20:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Bestelako kontuak » Gaur egungo kontuak

Laburpena:

<p>Erromeriak egiten zituzten. Beraiek kuadrilla oso batua ziren. Esther lehenengo gelditu zen alargun. Bazkari bat egiten bazen bera ere joaten zen. Haur guztiak hartzen zituzten, eta egun pasa joaten ziren lagun guztiak. Gizonak joaten ziren langostak harrapatzera, eta emakumeak magrak eta tomateak egiten zuten. Oso ongi pasatzen zuten.</p>

60. Gizon eta emakumeen arteko ezberdintasuna

- **Erref:** ETX-022/064
- **Iraupena:** 0:00:47. **Hasi:** 01:15:41. **Bukatu:** 01:16:28
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna

Laburpena:

Gizonak ederki bizi ziren. Emakumeak esklaboak ziren. Umeak zaintzen geratzen ziren. Bere senarra oso parranderoa zen. Sekula ez ziren haserretzen.

61. Nazionalistak eta karlistak

- **Erref:** ETX-022/065
- **Iraupena:** 0:00:43. **Hasi:** 01:16:28. **Bukatu:** 01:17:11
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak » Abertzaleak
- Politika » Jarrera politikoak » Karlismoa, liberalismoa

Laburpena:

Patxiku nazionalista zen, eta bere lagun bat erabat karlista zen. Baina beti batera egoten ziren, sekula ez ziren haserretzen. Gero, gauza okertu egin zen.

62. Industria

- **Erref:** ETX-022/066
- **Iraupena:** 0:01:38. **Hasi:** 01:17:11. **Bukatu:** 01:18:49
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak
- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Nafarroako lantegiak » Sakanako lantegiak

Laburpena:

Industria sartu zenean, bizitza aldatu egin zen. Diru gehiago zegoen, eta beste bizimodu klase bat hasi zen. Lehenago etxe bakarretan bizi ziren, eta, ondoren, jendea pisuetara joaten hasi zen.

63. Labadora eta plantxa

- **Erref:** ETX-022/067
- **Iraupena:** 0:00:55. **Hasi:** 01:18:49. **Bukatu:** 01:19:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Aparatuak, objektuak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea

Laburpena:

Lehenengo labadoretan ura su baxuan berotu behar zen. Gorriak ikusten zituen arropa garbitzeko. Arropa onak zirenak eskuz garbitzen zituen, eta plantxa ere txapa gainean berotuta egiten zuten.

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkarte

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com